

Кусуф, хусуф ва истисқо намози ҳақида

17:28 / 27.07.2018 12452

فَوْسُخُ لَكَ، يَدَارُفُ أَوْلَاصٍ، رُضْحَ يَمَلِّ نِإِو. سُمُّ شَلَا يَلْجَنَتِ

الْوُءَاءِ رُبْلُ قَيْ آلِو. زَا جَ يَدَارُفُ أَوْلَاصٍ نِإِو. آلْبَقَتِ سُمُّ رَافِغَتِ سِأِو. عُدَّءِ أَقْسَتِ سِأِو
يَمُّ دُ رُضْحَ ي

Қуёш тутилганда жуманинг имоми одамлар билан икки рақъат нафл намоз ўқийди. Иккисида қироатни махфий ва узоқ қилади. Сўнгра то қуёш очилиб кетгунча дуо қилади. Агар имом ҳозир бўлмаса, худди хусуфдаги каби, якка-якка ўқийдилар. Истисқо қиблага қараган ҳолда дуо ва истиғфордан иборатдир. Агар якка-якка намоз ўқисалар ҳам, жоиз. Имом ридосини ўгирмайди. Бунга зимий ҳозир бўлмайди.

«Кусуф» сўзи қуёш тутилишига, «хусуф» сўзи ой тутилишига нисбатан ишлатилади. Амалда эса иккаласи бир-бирининг ўрнига алмаштириб ишлатилаверади.

«Истисқо» арабча сўз бўлиб, «серобчилик», «суғоришни талаб қилиш» деган маъноларни англатади. Одатда кутиб турилган сувнинг келиши кечикса, уни талаб қилишга истисқо дейилади.

Кусуф намози суннати муаккададир. Хусуф намози эса мандубдир. Бу намозларнинг шаръийлигига далиллар:

Аллоҳ таоло Фуссилат сурасида:

اَلَوْ سَمَّيْتُمُوهَ لَآ اَوْدُخْتُمْ سَمَاتِ الْرَّمَقِ لَآ اَوْ سَمَّيْتُمُوهَ لَآ اَوْ رَاَهُنَّ لَآ اَوْ لَآ اَوْ تَايَا نَمَو
نُهَقَلَّحَ يَدْلَا هَلَّ اَوْ دُخْتُمْ سَاوَرَمَقَلَّ

«Кечаю кундуз, қуёшу ой Унинг оят(белги)ларидандир. Бас, қуёшга ҳам, ойга ҳам сажда қилманг. Уларни яратган Аллоҳга сажда қилинг», деган (37-оят).

لَا قَفُ مِي هَارِبَاتِ مَمَوِي سَمَّيْتُمْ لَاتَفَسَكُنَا لَأَقُ هُنَعُ هَلَّ لِي ضَرَّةَ رِيْعُمُ لِنَع
نُ: مَلَسَو هِي لَعُ هَلَّ لِي لَصَ هَلَّ لِي لُؤْسَرَلْ اَقَف. مِي هَارِبَاتِ تَوَمَلُ تَفَسَكُنَا نُسَانُ ل
اِذِ اَفْ هَتَايَحَلْ اَلْوَدْحُ اَتَوَمَلُ نَافَسَكُنَي اَلْ هَلَّ لَاتَايَا نَمَرَنَاتِي رَمَقَلْ اَوْ سَمَّيْتُمْ ل
يَذُمَّرَّتْ اَلْ اِسْمُ حَلَّ هَاوَر. يَلَجَنْتَ يَتَح اَوْلَصَو هَلَّ لِي اُوْغَدَا فَا مَهْوُمُ تِيَا

Муғийра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Иброҳим вафот этган куни қуёш тутилди. Одамлар:

«Иброҳимнинг вафоти туфайли тутилди», дедилар. Шунда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Қуёш ва ой Аллоҳнинг оятларидан икки оятдир. Улар бирор кишининг ўлими туфайли ҳам, ҳаёти туфайли ҳам тутилмайди. Қачон уларни (бу ҳолда) кўрсангиз, то очилиб кетгунча намоз ўқинг ва Аллоҳга дуо қилинг», дедилар».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

Бу намозларни сафарда ҳам, ҳазарда ҳам, эркак ҳам, аёл ҳам ўқийди. Қари кампирлар, ёш болалар ҳам жамоат билан ўқиса, яхши. Жума фарз бўладиган шахсларга бу намоз амр қилинган.

Бу икки намозда азон ва иқома йўқ. Жамоат «Намозга!» деб чақирилади. Жамоат бўлиб ёки ёлғиз ўқиса ҳам бўлади. Яхшиси – масжидда ўқиш.

Энди матнни шарҳ қилишга ўтайлик.

КУСУФ ВА ХУСУФ

Қуёш тутилганда жуманинг имоми одамлар билан икки ракъат нафл намоз ўқийди.

Бу намоз худди жума ва икки ийд намозлари каби бўлади.

دَعَا يَلْعَسُ سَمَّ شَلَلٍ تَفْسُكُ: لَأَقُوهُ نَعْلُ لَلِ يَضْرِبُ لَلِ قِرَاحُ مَنُوبَ صَبَقُ نَع
ذِي مَوِيَّهَ عَمَّ أَنْ أَوْهُبُ وَثُرُجِي أَعَزَفَ حَخَفَ مَلَسَ وَهِيَ لَعْلُ لَلِ لَلِ لُوسَر
لَأَقُوهُ تَلَجُّنْ أَوْ فَرَصُنْ أَمْثُ مَ أَيُّ قَوْلِ أَمْ هِيَ فَلَاطُ أَفَنِي تَعَكَّرَ لَصَفَ نِي دَمْلَاب
نَمْ أَوْ مُمْتِي لَصَدَّةَ لَصَدْحَ أَكْ أَوْلَصَفَ أَوْ مُمْتِي أَرِ إِذِ فِ، أَوْهُبُ لَلِ لَلِ فَوَّخِي تَأَيُّ لَلِ هَذِهِ أَمْ نِ
يُئِئِ اسَّنْ لَأَوْ دُوَادُ وَبَأُ هَأُورَ عِبُّوتُ كَمَلِ

Қобийса ибн Мухориқ ал-Ҳилолий розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг даврларида қуёш тутилди. Бас, у зот дахшатга тушган ҳолда кийимларини судраб, (шошилиб) чиқдилар. Мен ҳам ўша куни у зот билан Мадинада эдим. Бас, икки ракъат намоз ўқидилар. Иккисида қиёмни узоқ қилдилар. Сўнг қуёш очилганда қайтдилар ва:

«Албатта, булар оят-белгилардир. Аллоҳ таоло улар билан бандаларини қўрқитади. Қачон уларни кўрсангиз, энг яқиндаги ўқиган фарз намозингиз каби намоз ўқинг», дедилар».

Имом Абу Довуд ва Насоий ривоят қилишган.

Камол ибн Ҳумом: «Ўшанда бомдод намозидан кейин, қуёш икки найза бўйи кўтарилганда тутилган эди», деган.

Иккисида кироатни махфий ва узоқ қилади.

يَفِ مَلَسَ وَهِيَ لَعْلُ لَلِ لَلِ لُوسَر: لَأَقُوهُ نَعْلُ لَلِ يَضْرِبُ لَلِ قِرَاحُ مَنُوبَ صَبَقُ نَع
نَنْ سَلَّ أَبَاحُ صَأُ هَأُورَ. أَتَوْصُ هَلْ عَمَّ سَنَ الْفِ وَسُكْ

Самура розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам қуёш тутилганда бизга имом бўлиб намоз ўқидилар. Биз у зотнинг овозларини эшитмадик».

«Сунан» эгалари ривоят қилишган.

Чунки қуёш кундузи тутилади. Кундузги жамоат намозларида қироат махфий бўлади.

رُؤسِبِ يَلْوَالِ اَعَكَّرِلَا يِفْهُ تَعَارِقُ تَرْزَحَ فِ يَفْ وُسُكِ اَلَصِ يِفْ اُنْكَ ؕ شِئَاعُ تَلَا قَو
دُوَادُ وُبَّ اَهَاوَرِ . نَاْرْمَعَلْ اَعَرُوسِبِ اَعِيْنَا ثَلَا يِفْ وَاَعَرَقَبُّ اَلَا

Оиша розияллоҳу анҳо:

«Кусуф намозида эдик. У зотнинг қироатларини биринчи ракъатда Бақара сурасига, иккинчисига эса Оли Имронга тахмин қилдим», деганлар.

Абу Довуд ривоят қилган.

Қироат махфий бўлганидан, қайси сура қироат қилинганини билиб бўлмаган. Шу билан бирга, қироат узоқ бўлгани ҳам билиниб турибди.

Сўнгра то қуёш очилиб кетгунча дуо қилади.

Чунки Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шунга амр қилганлар.

هَدَهٗ نَاْ اَلَا قَمَّ لَسَوَّ هٗ يَلْعُ هَلَلَا اَلْصَّ يَبَّ لَلَا نَعُ ؕ هٗ نَعُ هَلَلَا يَضَّرَ يَسُوْمُ يَبَّ اَنْع
اَلْ سُرِّيَ هَلَلَا نَكَلَوَّ ؕ هٗ تَايَحَلْ اَلْوَدْحُ اَلْوَمَلُ نُوَكَّتْ اَلْ هَلَلَا لَسُرِّيَ يَلَلَا تَايَا اَلَا
يِرَافُ غَتَّ سَاوَّ هٗ اَعَدُوَّ هٗ رَكْذَلَا اَلَا اُوْعَزُفَا فَا اَيُّ يَشْ اَهٗ نَمُّ مٗ تِيَا رَا اَذِ اَفْ ؕ هٗ دَابَّعْ اَوْبُ فُوْحِي
سِيْ ذَمَّرْتَلَا اَلَا اِسْمَحُّ لَاهَاوَرِ

Абу Мусо розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Албатта, Аллоҳ юборадиган ушбу оятлар бировнинг ўлими ёки ҳаёти учун бўлмайди. Лекин Аллоҳ уларни бандаларини кўрқитиш учун юборади. Бас, улардан бир нарсани кўрсангиз, Аллоҳга зикр ва дуо қилишга, истиффор айтишга шошилинг», дедилар».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

Бу намозда жумадаги каби хутба қилинмайди. Чунки Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намоз ўқишга амр қилганлар. Хутба қилишга амр

қилмаганлар.

Агар имом ҳозир бўлмаса, худди хусуфдаги каби, якка-якка ўқийдилар.

Чунки Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг хусуф намозини жамоат билан ўқиганлари нақл қилинмаган. Шунинг учун хусуф намозини уйларда оддий нафл намозлари каби ўқилади.

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф

"Кифоя" китобидан